

Jelentés és filozófia a magyar gazdasági szaknyelvben

© FRANG Gizella

Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron

gizellafrang@gmail.com

Nyelv és gondolkodás

Az irányított kommunikáció (pl: közigazgatás, egészségügy, gazdaság) kapcsán mindannyian megtapasztalhatjuk, hogy a szaknyelvek az átlagembernek kevésbé érthetőek. A szaknyelvek már korábban is eltértek az átlagember nyelvétől, de a média nyilvánossága ezt az „értelmezési ollót” szélesre tágította. Az elmúlt húsz évben a köznyelviesült szaknyelv megértése is nehézségekbe ütközik nem szaknyelvű olvasónak/hallgatónak, vagyis a szakterületek nyelve nem szakmai használatól függően többértelmű. A kommunikációs sémát használva tehát a közlő és a befogadó között – működő kommunikációs csatorna ellenére – disszonancia jött létre, amely egyetlen társadalomban sem egészséges, mitöbb, akár káros is lehet.

Nemcsak gazdasági, életviteli, hanem nyelvhasználati szempontból is, hiszen a nyelv és gondolkodás kapcsolatát vizsgálók ténynek tartják e kettő szoros összefüggését. Ehhez nélkülözhetetlen a nyelv szinkrón (leíró) és diakrón (történeti) vizsgálata.

Mindkettőnél fontos a szociológiai háttér, hiszen feltételezhető, hogy ugyanúgy, mint napjainkban, a többezer évvel ezelőtti időkben is létezett ugyanannak a nyelvnek csoportokra jellemző használata szókincs és nyelvi struktúra tekintetében egyaránt. A változásokat (külső és belső okok) pedig társadalmi és pszichológiai tényezők is előidéznek. Hiszen a nyelv nemcsak hangrendszer. Az artikulált hangokból álló szavainkat értelmes *gyökökre* (Czuczor és Fogarasi elmélete, 2003) vagy *tövekre* (ma használatos grammatikai megnevezés) lehet bontani. Ha ezt megtesszük, elénk tárul az a mélység és készség, ami megszülte azokat. Nyelvünkben szavaink jelentést hordoznak. A jelentést pedig a tapasztalat alakítja. A látás, hallás, tapintás, szaglás alapján jön létre, és az agyunkban hangsorrá válik. Ezt mondjuk ki hallhatóan – hanggal. Ez a hangsor a nyelvi közösségben mindenki számára érthető és azonos vagy hasonló tartalmat hordoz. Nem véletlen, hogy Sima Qian a Kr. e 2550-2590-ig tartó időszakot lejegyző kínai krónikában (a Shi-Ji 110. kötet) a hunok ismertetésekor fontosnak tartja lejegyezni, hogy a hunoknak szent volt a szó. Nem kellett szerződést írni, biztosítékokat adni, elég volt valamit kimondani, ami azzal megmásíthatatlanná vált. Ez azt jelenti, hogy a beszéd kialakulásával *a szó testet öltött és tetté vált*. Az adott szó még a 19. században is az úri becsület része volt.

A nyelv és gondolkodás összefüggése olyan, minden nyelvre jellemző alap, ami egyediségét csak a különböző nyelvekben kapja meg. Ugyanakkor koronként változott és ma is változik a nyelvről való gondolkodás, miként a nyelv leglátványosabb rétege: a szókincse, és rejtettebb része: a grammatika is. Tehát a nyelv még szerkezetében is ki van téve a „nyelvi divatnak”, amit különböző, gazdasági erő illetve tanultság alapján létrejött / létrejövő, netán politikai társadalmi csoportok határoznak meg.

Az irodalmi magyar nyelv megalkotásának, és a különböző nyelvpolitikáknak köszönhetően a nyelvjárások jó ideig háttérbe szorultak, holott sokszor többet árulnak el, mint közel ezer éves nyelvemlékeink. (A nyelvjárások jelentőségét a tudatos nyelvpolitika mellett csakis a nyelvjárásokat beszélők erősíthetik.)

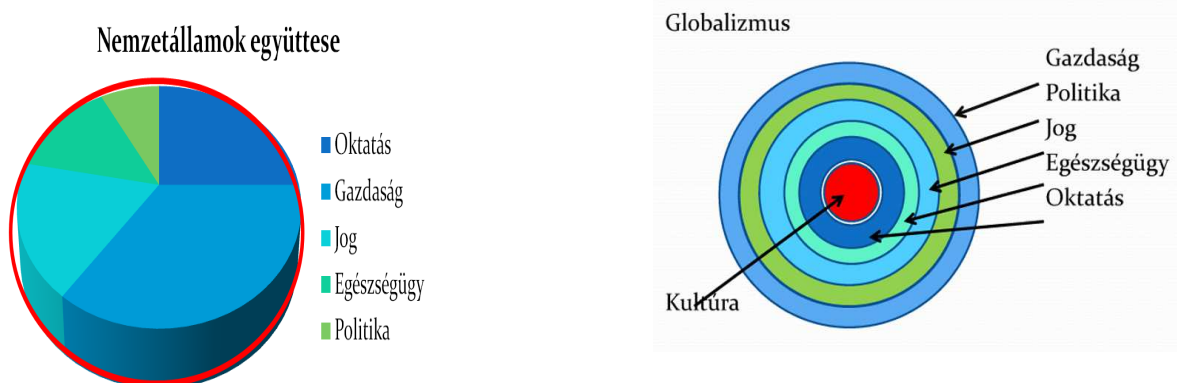
Nem kell a múltba nyúlni ahhoz, hogy lássuk: nyelvünk nemcsak tartalmat hordoz, hanem képes nyelv is, mi több, asszociációs sorozatra képes szavakat alkot – még ma is! Ebből fakadnak a szójátékok, szóviccek stb. Ez nem csupán az anyanyelv „genetikai kódolásából”/= felépíthető szerkezet, agglutinálás/, nemcsak a fantáziából és a nyelvérzékből, hanem a nyelv filozófiájából is adódik, az alapszókinccs illetőleg az „alap grammatika” pedig a gondolkodással összefüggésben valamiféle ősi tudást rejt. Miként sejteket, a nyelvet is ki lehet szakítani élő közegéből, összefüggésrendszeréből, de az már akkor nem az a nyelv, hiszen szabályrendszer, hang- és szókészlet egymás nélkül nem létezik. Összefüggés csak meglévő és működő struktúrák között lehetséges, elvontan nem!

Természetesen nem egy steril, elvont nyelvről, hanem az anyanyelvről beszélünk. Miként *Illyés Gyula* ezt oly’ szépen megfogalmazta: „A jó magyar írás és beszéd tanítását voltaképpen a helyes gondolkodás tanításával kell kezdeni. Ki gondolkodik helyesen? Aki az igazat keresi. Az írás és a beszéd módja mindenkit leleplez. Jól beszélni és írni magyarul, ez tehát igazánból: jellemkérdés.” (Illyés, 1964:44-45)

A szinkrón (leíró) és a diakrón (történeti) nyelvvizsgálat a nyelv egy adott pillanatában érvényes struktúráját, jellegzetességét írja le, illetőleg a nyelvet történetiségében változó rendszerként fogja fel. Mindkettőnél fontos a szociológiai háttér, hiszen ugyanúgy, mint napjainkban, a több ezer évvel ezelőtti időkben is létezett ugyanannak a nyelvnek csoportokra jellemző használata szókinccs és nyelvi struktúra tekintetében egyaránt. A változásokat (külső és belső okok) pedig társadalmi és pszichológiai tényezők idézik elő. Összegezhetjük úgy is, hogy a nyelv egyszerre az egyén és a közösség alkotása.

De milyen is az a társadalmi felépítmény, ami meghatározta, és milyen az, amelyik ma határozza meg életünket – az egyént és a közösséget?

1. sz. ábra

A közigazgatás alapvető ágazatainak aránya súlyuknak megfelelő a nemzetállami berendezkedésben. Mindegyiket magába foglalja maga a kultúra, amelynek a gazdaság és az oktatás a legnagyobb része, alapvető stratégiai ágaként, míg a politika a legkisebb szelet, de az is kultúrától függő. Ezzel szemben a globalista berendezkedésben a gazdaság határoz meg minden mást, a kultúra háttérbe szorul, „maradék” szerepet kap csupán. Ilyen helyzetben lényegtelenné válik a hagyomány, gondolkodás, viszont mindent elural a pénz hatalom.

Ezért a legfontosabb a kulturális-gazdasági és nyelvi vonatkozásokat együtt látni és láttatni. Úgy gondolom, mindez azért sem választható el a nyelvtől, mert ez komoly nyelvi változásoknak, szókincs bővülésnek az alapja. Adott kultúrkör nemcsak nyelvi, hanem életmódformát is mutat. Vagyis az életmódhoz, kultúrához szükséges szavak megléte adott időszakban szükségszerű.

Akár horizontális, akár vertikális tagolódást nézve, az egyes csoportok nélkülözhetetlenek egy egészséges társadalomban, hatnak egymásra, jólétük, fennmaradásuk csak önkéntes és kölcsönös szövetségben lehetséges. Ennek a szövetségnek azonos kódrendszeren kell nyugodnia ahhoz, hogy működjön. Ez a közös kódrendszer kell hogy jellemezze nemcsak a köznyelvet, hanem a szaknyelveket is.

Korról korra változó gazdasági szaknyelv

A változás előidézője elsőként az adott szakma. Ez a nyelvi változás domináns csoportja, amely a jelenben erős nemzetközi hatásra átvész és használ idegen kifejezéseket (Nyakas, 2009).

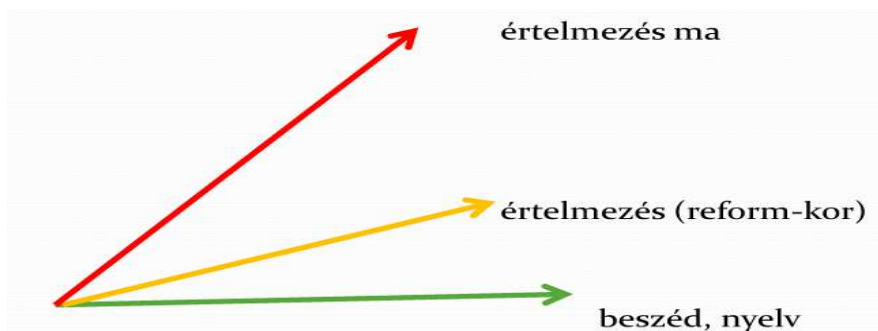
Ráadásul a reformkor környékén még valóban foglalkozások szerint elkülönülő szaknyelvek – elsősorban a média nyelvének „nemzetköziesülése” folytán - napjainkban keverednek, és egy új nyelvi csoportot alkotnak (Jerkus, 2009). E megállapítás kapcsán annyit tartanánk kívánatosnak, hogy az EU nyelv maradjon „tisztán” a szakembereké Brüsszelben, de itthon fordítsuk át saját, rendkívül gazdag anyanyelvünkre.

Fentebb már szoltam a köznyelv és a regionális nyelv kérdéséről: sajnos, kikopóban vannak a nyelvjárások, holott a mai napig őrzik eredeti nyelvünk és kultúránk – beleértve a gazdaságot is - ősi jegyeit (ld: palóc, rábaközi, csángó, székely, stb.). Ezért tragikus, hogy míg korábban a nyelvjárások alkották a köznyelvet, ma a szaknyelvek hálózzák be azt.

A tudományterületek – esetünkben a gazdasági szaknyelv – nyelvtörténeti vizsgálatakor láthatjuk, hogy az urbanizáció, az államszervezettség és az ipari forradalom hatására a kereskedelem, az ipar és a diplomácia az, mely elsősorban szókészleteti elemeket közvetít egyik nyelvből a másikba, rohamos gyorsasággal. A média megjelenése, napjainkra megfigyelhető túlzott térhódítása pedig ezt az átvételi sebességet többszörözi. Sokszor a közember úgy használja az idegen kifejezéseket, hogy nem ismeri a szavak valódi jelentését.

A mai, főként angol szavakat kölcsönző nyelvi divatnak többféle következménye várható: a kreatív magyar nyelv analógiák alapján módosítja az átvett szavak hangalakját, és a köznyelvbe építi sajátosan magyar jelentéssel, ami - jó esetben - szinonimája lesz az eredeti jelentésnek. Más esetben megmarad az eredeti hangalak bizonytalan jelentéssel. A köznyelv tehát szókincsében gyarapodni látszik, de az új szavak megjelenésével előbb háttérbe szorulnak, majd kikophatnak a köznyelv azonos/hasonló jelentésű szavai.

A helyesen használt nyelv és a gondolkodás között szigorú kölcsönhatást figyelhetünk meg. Ha egy anyanyelv önmagával nem azonos, vagyis szókészletének hagyományos és új részeinek aránya hirtelen felborul, akkor a kommunikáció is zavarttá válik anyanyelven belül. Ha szakmai gondolkodásunk túlságosan idomul a „nemzetközi”, számunkra idegen felépítésű nyelvek logikájához, akkor nyelvünk a szakmák mentén meghasad, szélesre nyílik az „értelmezési olló”, és a köz számára érthetetlen illetve félreérthető szaknyelv valóban csak bizonyos csoportok privilegizált nyelve lesz.

2. sz. ábra. *Értelmezési olló*

Szerencsére mindig vannak üdítő kivételek a szakzsargon és a köznyelv közös nevezőre hozásában: olyan szakemberek, akik nemcsak elemzői a gazdasági folyamatoknak, nemcsak cselekvési mintákat tudnak felvázolni, de szakmai fórumokon és a média segítségével közérthetően, az átlagember számára is elfogadhatóan tudják közvetíteni gondolataikat, véleményüket (többek között: *Baritz Sarolta Laura, Bogár László, Boros Imre, Lóránt Károly, Varga István*). Az ő szereplésükön keresztül is látszik, hogy napjaink – gazdaság iránt érdeklődő, de nem közgazda – embere megértheti a világban zajló politikai és gazdasági folyamatokat, és cselekvésre ösztönözheti környezetét. Ennek az a tudás a kulcsa, amely a szakemberek – közember számára túlságosan elvont – nyelvezetét át tudja ültetni a köznyelvre, szemléletessé, közérthetővé téve a mondanivalót. Vagyis a legfőbb kritérium - a szakmai ismeretek mellett – a gondolkodás és a nyelv egysége!

A magyar gazdasági szaknyelv filozófiájának vizsgálata

A következőkben feldolgozandó gazdasági kifejezéseket az összehasonlító nyelvtörténet módszereivel, azon belül is a jelentésváltozáson keresztül az írott mai szaknyelv és a nyelvi korok szóhasználata alapján vizsgálom a magyar nyelv szótárainak (Magyar szinonimaszótár, TESz, Ért.KSz, Cz-F) szócikkeit összevetve. Felhasználva továbbá a hazai és külföldi nyelvészeti szakirodalom egy részét, illetőleg más tudományterületek (régészet, néprajz, genetika, antropológia) irodalmát, és a most ismét felfedezett gyökkutatást.

Bárdi László régész ásatásain keresztül bizonyítja, hogy a sztyeppei népek nemcsak a nomadizáló állattenyésztést, hanem a földművelést és a háziipart is gyakorolták (Bárdi, 2008). Ennek megfelelően e tevékenységekhez kapcsolódó kifejezéseik is voltak. Ugyanezt részletesen tárgyalja *Bakay Kornél* is műveiben (1997, 2004). A vizsgált ősi kultúrák nyelve azonos gondolkodáson alapul. Mivel anyanyelvünk a latin írásbeliség ideje alatt (Szent Istvántól) nem változott jelentősen, logikája pedig sziklaként megmaradt a szocialista diktatúra 40 éve, majd a teljesen más alapokon nyugvó nyugati szabadelvű tőkés gazdaság beáramlásának tudatmódosító törekvései ellenére is, ezért kiindulási alapnak tekinthetjük, természetesen figyelembe véve az ismert nyelvtörténeti törvényszerűségeket (szókincs, grammatika).

Az általam tetszőlegesen kiválasztott, legjellemzőbbnek gondolt kb. 200 gazdasági alapkifejezésből (nem válogattam az egyértelműen mai angolszász átvételekből). Terjedelmi okok miatt itt csak a legszemléletesebbeket emelem ki:

1. AD (_vC), ADÓ: Az ad eredendő szóbokra tehát leginkább az *önként ad, ajándékoz* értelmű. A mai gazdasági szójegyzék (Bajnóczi & Haavisto, 2011)

szavainak tanúsága szerint az árusít jelentés száma (képzőkkel, igekötőkkel árnyaltan) meghatványozódott. Az adó származtatott alapszó bokrának jelentése már az államigazgatás kíméletlen szemszögét a fenyegető, hatósági nyelvezetet tükrözik.

2. AL-k (-vC) Alku: eredendően a *becsületes egyezséget* jelenti, ma már a *harc, győzelem* felhangját is hordozza.

3. ÁR- (-vC) ha figyelembe vesszük az első: *rontást, fosztást* jelentő gyökértelmet is, akkor az ár mint gazdasági kifejezés, már a termék nem valós, hanem a valaki által meghatározott értékét jelenti (ellentéte: becs-böcs-). Árad értelme pedig a folyamatos *érték-mozgást* fedi.

4. ÁRU (-vC) aminek ára van; A Cz_F. egyik értelmezésében feltűnik: „*a rendes kalmárok és kereskedők vásári czikkelyei*” – ez a definíció a korabeli magyar gazdaság gondolkodásának jellemzőjeként is felfogható, és az előbbi negatív felhangot korigálja!

5. BECS / BÖCS: (CvC) : belső (valódi) *érték, mérték*; a mérőedény értelemben kihalt szó.

6. BÉR (CvC): Be(belső)+ÉR(érték, érdem) Valószínű, eredendően valakinek/valaminek a *belső értékét* jelentette, amit fizetiséggel mértek. Ezzel szemben ma összetétellel keletkezett szóbokrában szinte kizárólag a *penz-központú* értelmezések léteznek.

7. CSŐD (CvC): eredetileg *összegyűlt tömeg* jelentésű ige; a nyelvújítás hozta a *rossz hírt, vést* jelentő *penzügyi bukás* jelentést.

8. EG (-vC) +ÉSZ: *teljesség, összesség*; (ld: EGY>EL'>ELV>EL'>ELV>ÖS>ISTEN).

9. FIZ(CvC)+ET: tartozást, árat pénzben ad meg; alapja a fűz igenévszó (fűzvessző – ld: kosár és rovasbot).

10. FOR(CvC)+(o)+G+ALOM,: *adásvevés; élénk kereskedés*; forgást, pörgést idézi.

11. GAZ (CvC)-DA: *birtokos, tulajdonos; gazdálkodó*; Az emberi élethez tartozó szükségletek kielégítése: *háztartás* vagyis felügyelés mindenre, mi valamely *család életszükségeire és kényelmére való*. A mai értelem a reformkor utáni fejlemény.

12. JOG(CvC): JÓ/JAV – *jobb kéz, jó, igazság*.

13. HALM(CvC-C)+OZ (halmaz is!): eredetileg halott fölött halmokat emel (a tiszteletadás szakrális halma), később: valamiből *sokat gyűjt*.

14. HAT (CvC) + AL+M+AZ: cselekvési képesség, uralom; hat- igéből *elvesz, hatalmába kerít, behatol* eredet.

15. HI (Cv-)+ÁNY: Valaminek *nem léte, üresség, szükség*. (vö. HEON - HB) híján alapalaktól.

16. HIT(CvC)+EL: *hit-meggyőződés, bizonyosság; hitbizomány; hitel (bizalmon alapuló megbecsülés)*; eredeti gazdasági jelentése is a hit, az 'adott szó igazsága' alapjelentésre nyúlnak vissza. A hitel későbbi származékszavai (későbbi időpontban megfizetendő; *kamatra történő pénzelőleg*) viszont már egyértelműen a ma használatos jelentést mutatják.

17. ÍG+ÉR+ET : *szavát adja*, 1138: *Egírih*; meggondolandó az ÉG+ÍR jelentés is, ami egyezik az *Isten előtt tett esküvel*.

18. KER(CvC)+(ESKEDELEM): A mai gazdasági szakkifejezés többszörös szószármaztatás eredménye. Alapja a *ker-/kör*, minden jelentésében a *körköröség* rejlik.

19. ÖR(-vC)+(ÖK): *állandó*: ami mindenkor volt és lesz, *önmagában teljes*; valószínű, a szókezdő K lekopott; (örv, örvény, örök)ÖSZ(-vC)+~: (ÖSZVE)

Együvé, egy seregbe, egy tömegbe, egy helyre. 1350: *ulve*; ösz>összesség, vagyis: tökéletes, teljes

20. PÉN(CvC)+(e)Z: 1211-ből ismerjük első alakját *Peneze* (pénze) formában. Ha elfogadnánk szláv eredetét, akkor is rokonítható a magyar *pe-/pö-/pü/pi-> fe-/fő-/fü-/fi-* (a pénzürmékre vert tulajdonjelek, fejek) alapalakokkal, amik még a belső, valós értékre utalnak. A szó eredeti jelentésében a *hiteles értékmérő* tartalmat találjuk.

21. SOR / SZOR /SER / SZER (CvC): *egymás után lévők* összessége; (nem véletlen a ligetes jelentés sem), *szoros*; *rendes*;

22. TÖK(CvC)+E: Az 1293-as betűalak még az ősi értelmet mutatja (Egurthuke –Éger tők/é-j/-e), nagy fának *vastag zömök töve*; A mai jelentés (nem elköltésre, hanem jövedelemszerzésre szánt vagyon). Az utóbbiban már származékszavai a *felhalmozott érték*, *alap* - értelemben csoportosulnak.

23. TÖZSDE: 1843: tőzsérből elvont NyÚJ-i szó; idegen néven: börze. Eredője: TÖZS(CvC)+ÉR: 1419: Tewser; 1506: ludas, álnok *tőfeer*; O iudas gonoz fefwen; ném: csaló, kereskedő.

24. TUL(CvC)+(AJDON): *saját, másokétól elkülönült vagyon*; Sugallja, hogy a vagyon eredendően a közösségé volt (ld: Szt Korona-tan).

25. ÚR(-vC)+ALOM: hatalom (URO+SZÁ= ország) 1002/1257; *Hurhyda*; uros-férfi, vitéz, hős; 1786: *urodalomba*.

26. VÁS(CvC)+ÁR: adás-vevés nyilvános helye; sokadalom (éves); 1055: *uuafara*; vásár, piac, ld: perzsa: wāzār; tör: bazar; vizsgálandó: a vas alapjelentése *fém, érc* volt eredendően; ar – 1. érték, 2. nagy mennyiség, bőség; 3. névképző; A *pénz-ellenértékért adott-vett áruk helye* jelentés is lehetséges.

27. VÁM (-CvC): rész, dézsma; 1109: *Vamus* (vámos) alakban. A Cz-F meghatározásaiból következik, hogy eredeti jelentésében nem a pénz, csupán az áruból levett bizonyos rész szerepelt. Mai származékai a gazdasági életben való elterjedését és fontosságát mutatja (ld: TESZ: *Újperzsa eredetű: 'dézsma, tized'*).

28. VESZ(CvC): korai szavunk, már 1130 körül használt a *Wevdi* alak. A *kezébe fog valamit* értelmű szóbokor a jelentés régiségét mutatja.

29. VIL(CvC)+ÁG: 1195: *vilagbele*; fény, világosság;> földgolyó élettere; ebből az Isten-ember kapcsolatot jelölő értelemből tárgyiasult a kommersz világgazdaság, világkereskedelem, világpiac szóösszetétel - mintha valami fensőbb erő, tőlünk független folyamatokkal működő hely lenne. (Beszédes összetételek!)

30. ZÁL(CvC)+OG: *kölcsön vett pénz fejében* átadott vagy lekötött vagyontárgy;. 1416: *zalagba*; biztosíték, biztosítékba lekötött; elgondolkodtató azonban a ZAL-/SZAL- *csík, szalag, szíj, heveder* jelentésű gyökkel való rokonítása.

Következtetések

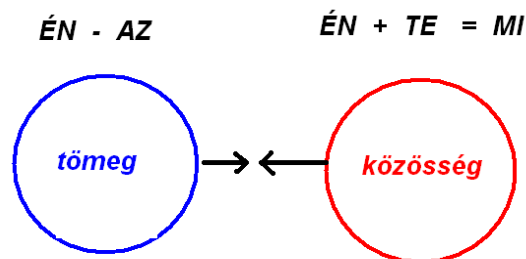
Az előző példák alapján elmondható: a magyar gazdasági szaknyelv a reformkorig pontos tükörképe a népi gondolkodásnak. Azon vizsgált szavak (pl: az ad-, ár-, bér, ér-, gaz-da-, íg-, ír-, ker-, kin-cs-, ör-, sor-/szer-, tők-, ve-/vé- vil-, gyökökből/ szótövekből eredve), melyek a magyarországi latin írásbeliség hajnalán léteztek, máig hordozzák szóbokrukban az eredeti jelentést és logikát. Ezek jelzik a tiszta, emberközpontú gazdaságtól való eltérés minden periódusát. A nyelvi alapfilozófia szerint az íjlesztő népek – köztük a magyarok – gazdasága a hiten, bizalmon, belső, valós tartalom alapult (Sima Qian, 2005; Bakay, 1997, 2004; Obrusánszky, 2008,

2012) A középkori vásárok történetét feldolgozó értekezés (Weisz, 2012) egyértelműen bemutatja, hogy a Kárpát-medencei vásárhelyek és jogaik kialakulásakor elsődleges szempont volt az adott közösség érdeke (település, egyház, ország), az idegen árusokra/kereskedőkre szigorú szabályok vonatkoztak. Mai szóval mondhatnánk azt is: a hazai védelme volt a fő cél. A különféle vámok, adók egyrészt a kereskedő biztonságát szavatolták, másrészt áru-garanciát jelentettek, harmadrészt pedig a közt gyarapították – ezekből épült ki a korabeli infrastruktúra.

Ettől a szemléletmódtól idegen lehetett az iparosodás és pénzügy európai technikája, így a haszonközpontú gazdasági gondolkodást a nyelv sem volt képes megjeleníteni addig, amíg az általános gazdasági gyakorlattá nem vált, meghatározó mértékben érintve a lakosságot. Széchenyi írja a Hitelben: „A Hitelről szólok, s a mi belőle foly, a becsületről, az adott szó szentségéről, a cselekedetek egyenességéről...” (Széchenyi, 1901)

A felsorolt példák, nyelvi változások alátámasztják Baritz Sarolta Laura (2010a, 2010b) gondolatait: az egyszerre párhuzamba és szembeállított két fő gazdasági szemléletből a magyar gazdaság szaknyelvének változásai az eredendően a régi kor emberének erényetikai gondolkodását bizonyítják. A *haszonközpontú közgazdaság* következménye, hogy az egyének egyedekké válva csupán tömeget alkotnak, az *erényetikus gazdaságban* viszont közös érték és közös érdek mentén valódi közösséggé válnak.

3. sz. ábra. A haszonelvű és az erényetikai gondolkodás (Baritz, 2010a, 2010b)

E gondolkodás és életmód teheti világunkat kerek egésszé, vagyis *egy-ség-gé*. Ezért a közgazdász szakma értékrendjét, nyelvezetét is ezzel a nyelvi logikával és filozófiával kellene összhangba hozni, sőt, ezt továbbgondolva: a felsőoktatás *minden* anyanyelven tanított szakán szakmai anyanyelvművelésre volna szükség, hogy a szaknyelv és a köznyelv közötti „értelmezési ollót” a köznyelvi használatban csökkentsük! Mindezzel elérhetnénk, hogy a szakterületek fokozottabb *köz-érdeklődésre* tarthatnának igényt, mellette valóban a *köz-t*, az embert, és nem csupán a kilúgozott, öncélú tudományt szolgálják.

Irodalomjegyzék

- A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára I-IV. (1995). Budapest: Akadémia.
- BAJNÓCZI Beatrix, & HAAVISTO Kirsi (2011): *Angol-magyar, magyar-angol gazdasági szótár*. Szeged: Grimm.
- BAKAY Kornél (1997): *Kik vagyunk? Honnan jöttünk?* Szombathely: Betűvető.
- BAKAY Kornél (2004): *Magyarnak lenni büszke gyönyörűség!* Pomáz: Kráter Műhely Egyesület.
- BÁRDI László (2008): *Kelet népe vagyunk*. Budapest: Helikon.
- BARITZ Sarolta Laura (2010a): Keresztény ökológiai etika. *A Szív*, 96 (6-7), 16-19.
- BARITZ Sarolta Laura (2010b): Az életet szolgáló gazdaság. *Sapientiana*, 3 (1), 76-86.
- CZUCZOR Gergely, & FOGARASI János (2003): *A magyar nyelv szótára*. Budapest: Arcanum. CD-ROM.
- ILLYÉS Gyula (1964): *Anyanyelvünk*. Budapest: Magvető.
- JERKUS Tibor Istvánné Kovács Erika (2009): *Euroterminológia és a magyar gazdasági szaknyelv*. Eger: MANYE.
- NYAKAS Judit (2009): *Idegen nyelvi hatások a logisztikai szaknyelvben*. Eger: MANYE.
- OBRUSÁNSZKY Borbála (2008): *Hunok a selyemúton*. Budapest: Masszi.
- OBRUSÁNSZKY Borbála (2012): *Szkíta-hun régmúltból székely-magyar jövő*. Budapest: Koronás Kerecsen.
- SIMA QIAN (2005): *A hunok legkorábbi története*. A Shi-Ji 110. kötete. Budapest: Magyar Ház.
- SZÉCHENYI István (1901): *Hitel*. Budapest: Lampert Róbert (Wodianer F. és fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedés.
- WEISZ Boglárka (2012): *Vásárok és lerakatok a középkori Magyar Királyságban – Magyar Történeti Emlékek – Értekezések*. Budapest: MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont; Történettudományi Intézet.